

FØROYAR Í DAG

GLÆSTRISTÆTTURIN

Eitt kvöld fyri einum tjúgu árum síðani sótu nakrir ungir føroyskir studentar inni á Regensinum í Kjöpinhavn og tosaðu um Føroya land og tjóð.

»Tað, vit hava mest fyri neyðini, sigur ein av studentunum — latið okkum rópa hann Bolla —, »er ein nútíðar føroyskur yvirstættur, eitt føroyskt bourgeoisie.«

Hann greiddi nærri frá hvat hann helt: Tvidrátturin millum danskt og føroyskt, millum Samband og Sjálvstýri, er ikki so nógv av tjóðskapligum atvoldum sum av sosialum víðurskiftum. Gjøgnum øldir hevur tað danska fólkið í Føroyum verið »yvirklassi«, meðan føroyingurin stórt sæð er kominn at standa sum tann tænanandi stættur. Ikki soleiðis, kortini, at tað ikki althóð eisini hevur verið ein føroyskur yvirstættur av bændrum og ognarmonnum og ein tænanandi stættur av húskøllum og arbeiðskonum. Men tann danski yvirstætturinn hevur altíð staðið omanfyri hetta føroyska stættarbyði. Tað danska fólkið í Føroyum hevur altíð verið tað »fina« fólkið og kent seg sum »herskapið«. Tey umboðaðu ikki bert prestar, lækmar og aðrar embætismenn, men eisini stórhandilin. Fyri okkum føroyingar galt tað tí um, helt Bolla, at upparbeiða ein føroyskan yvirstætt, ein glæstristætt, ið kundi javnmeta seg við tann danska. Harvið fór ein stórur partur av øllum aggi frá okkara síðu at detta burtur. Vit fóru ikki longur at kenna okkum sum nummar tvey, men kundu hittast javnbjóðis við yvirstættin í Danmark og einumhvørjum øðrum landi.

Hertil svaraði ein annar studentur — lat okkum rópa hann Skalla —: »Nú, nú, biðja bara

eitt sindur, glæstristætturinn kemur áðrenn vit vita av, og ikki er tað vist, at hann bara verður so eiggilgur.«

Í teimum tjúgu árunum, ið síðani eru farin, er tað veruliga hent, at her er komin ein føroyskur glæstristættur, ein heimligur yvirstættur við nýmótans sniði. Vit skulu ikki her ganga út í æsir og nevna nøvn; men so mikið er vist, at tað at vera finur í okkara døgum ikki bara er tað sama sum at vera danskur. Vit hava fingið okkara bourgeoisie, soleiðis sum Bolla ynskti sær tað.

Tað verði langt frá okkum at nokta fyri, at tann føroyski glæstristætturinn í mongum føri umboðar dýgligt fólk, sum vit hava æru av og, sum er okkara litla samfelagi at gagni. Men tó, tá ið vit kanna betri eftir hesum glæstristættinum, mugu vit minnast ordini, ið Skalli segði, at hann væntaði sær ikki bara himmalskar bjøllur av honum. Hetta ger seg serliga galdandi tá ið vit siggja hvussu tann málfærandi parturinn av tí nýggja stættinum visir seg politiskt, mentunarlaga og samfelagsliga.

Politiskt siggja vit hann fyri tað mesta savnaðan um teir menn, sum færa tað stóra ordið ið tí so nevnda *fólkaflokkinum*. Teir eru nationalir, og tað er jú í lagi. Men nógvir av teimum eru tverri nationalir á ein óstórtsligan og ótoln-an hátt, sum sermerkja tann mann, ið ikki er førur at hugsa sjálvstøðugt og døma um víðurskiftini, hann stendur í, við ró og umhugsan. Summir av teimum hava »uppkomlingsins« ódæmliga lyndi til at hóreiggja sær. Kupproyndin í 1940 var ein soverðin hóreiggjan. Teir eru nationalir á fundum og í blaðgreinum; men tá tað ræður um verulig virðismikil tjóð-

skaparmál eru teir meira deyðligir. Tak t. d. mál, bókmentir og meginpartin av andslivnum yvirhøvar.

»Dagblaðið« er eitt gott dømi. Her umboðast bókmentir av verðsins mest vindgösu føðilandsangum, hóast vit frammanundan hava væleydnaðar føðilandsangir í skeppuvís. Nú og tá slær ein knýttur nevi út í luftina eftir teimum samfelagsliga dæmdu nútíðarføroysku bókmentunum, sum so smátt koma upp her heima. Mál-ið, sum hesir glæstriharrar nýta, er ikki vert at siga nakað meira um — »Timin« hevur til lítar vist á, at »Dagblaðið« enn ikki hevur lært at stava beint. Mestur hevði verið ráð til at sett rættlesara og hildið fremmandordabók; tað má tí vera orsakað av littlari mentunartrængd, tá ið hetta ikki verður gjørt. Og tá ið glæstrisblaðið hevur greinir um segulig víðurskifti, eru tær vanligar skriv- aðar um tað upptvagaða parta- politiska evni, ið er vordíð stappað í okkum líka síðani 1906, og sum í stuttum er hetta: at Føroyar í forðum vóru eitt sjálvstøðugt og frammúr ríki, ein sannur Sarons dalur, men síðani er tað vordíð burturprangað og mersogíð av Danmark. Við hesari hálsodnu búkfyllni royna teir at tenja ung- dómin upp — tað vil siga: tann ung- dómin, ið er so kravlitil og gáloysin at svelgja soverðin niður í seg.

Tá ið »Dagblaðið« í síni tíð byrjaði, hevði tað mangt hvasst ordið um tann uppslitandi parta- politiska bardagan her heima og ráddi til at nýta okkara kreftir til annað enn tað at togast um tey gomlu sprongdu rossini »Samband« »Sjálvstýri«. Men tað vardi ikki leingi fyrrenn blaðið og flokkurin rætt og slætt hevði sæð tað annað av hesum avdeyðarössunum, og á hesum horsinum berja teir nú

hver annan so at skeggtáttarnir singla í luftini. Sambandsins gamla brótararyssa, ið annars hevur slit- ið tenninar upp í nakka, fór nú aftur at leika í leysum teymi. Vinnulivið, sum tað einaferð galt um at styðja — ja, tað verður alsamt fyri ein part styðjað, men á tí sama tronga partapolitiska grundarlagi. Nú í lätuni eru menn t. d. á einum máli í at tað ræður um at endurnýggja fiskiflotan. Men ikki um so er, at skipini skulu byggjast í Danmark — nei, lat so heldur fólkið súgva labbarnar. So langt er tað í hesum føri kom- ið við okkara heimliga glæstri- stætti, bourgeoisieið, tí stætti, sum eftir Bolla hugsan skuldi bjarga okkum sum fólk og koma okkum á hædd við glæstristættar í øðrum londum.

Og samfelagsliga sæð — ja, her er tað so hent, at vit hava fingið nakrar stórar búkar aftrat, nakrar bílar, konsular og silkihatt- ar imillum okkum. Tað føroyska fólkið, tey 80 prosentini, er lítið batnað ella fitnað av tí.

Her standa vit so. Status pvo — bert við tí muni, at vit veruliga hava fingið ein føroyskan glæstristætt. »Dimmalætting«, ið altíð hevur dansað og hoppað fyri tí danska glæstristættinum, er sjálvandi illa við. Men tað er á mangan hátt bert rimuligt, at eisini vit her heima hava fingið okkara egna bourgeoisie. »Hví skulu tey ógudiligu fara við allari steikini?« sum trúbotarin segði.

Men, sum Skalli ásaðaði: eitt hábærsligt fólk ella samfelag verða vit fyrst tá ið tað ikki kenst sum nóg mikið fyri okkum at eiga ein nýmyndaðan yvirstætt, men tá ið vit læra at fata, at tað er alt fólkið, bulurin og rótin, ikki bert toppurin, ið um ræður.

Kvinnuligur skrivstovuhjálpari

sum er heilt ken i maskinskriving, føroyskum og danskum máli og i bokhaldi, kann faa plass a býráðsskrivstovu frá 1. september í ár.

Lønin er 4.300 kr. árliga (2.100 kr. + dýrtíðarviðbót 2.200 kr.).

Skrivligar umsóknir mega verða býráðnum í hendi áðrenn tann 26. í h. m.

Tórshavnar býráð, tann 10. august 1944.

Th. P. Christiansen, telf. 446 Tórshavn

umboðar leiðandi vøruhús klæðnavørum, skótoyri, fiskireiðskapi, patrónum og m. ø.

Moderne Fiskerbaade.

Af svenske Type 70 Fod × 20 × 10 Fod, med alt complet Udstyr og Travl og Snurrvaad og -Spil (combineret), 180 H.K. »Skandia« Motor, elektrisk Lys, Lyskaster, Radiopeiling, 2 Travl med Travlwirer, Central-varmeanlæg, m. m. Pris 149.000 sv. Kroner.

Nærmere ved Henvendelse til

Firma J. E. Thomsen's Eftf., Sandevaag.

Tit fáa

bestu málingina hjá okkum.

M. P. Jacobsens málarabúð.

Máltr. 323.

Styðið grunn barnahjálpar- innar!